

MİLLİ MÜCADELEDEN 100. YILINA GEDİZ

Ümmühan AKAY¹

Öz

Kütahya iline bağlı Gediz ilçesi, Anadolu'nun bağımsızlık ruhuna hayat veren önemli yerleşimlerden biridir. Şehrin tarihinde öne çıkan dönüm noktalarından biri Milli Mücadele sürecidir. Gediz bu yıllarda düşman hattında yer alarak işgale uğramış, ardından düşman işgalinden kurtarılmıştır. Cumhuriyetin kurulmasından sonra yeniden inşa sürecine girmiştir. Ancak Gediz'in tarihi sadece savaş meydanlarında değil yaşadığı büyük doğal afetlerle de yazılmıştır. Şehir ikinci derecede deprem kuşağında yer almasından kaynaklı depremlerle karşı karşıya gelmiştir. Deprem etkisi en çok 1970 yılında yaşanan büyük Gediz Depremi sonucunda hissedilmiştir. Deprem sonrası tahribatın fazla olması ve hemen ardından çıkan yangınlar sebebi ile binalar yıkılmıştır. Gediz, kendisinden 7 km güneyde bulunan "karılar pazarı" denilen bölgeye taşınmak zorunda kalmıştır. Yenigediz olarak adlandırılmaya başlanan ilçe, depremin manevi yükünü hissetmemek adına hızlı bir şehirleşme sürecine girmiştir. Fiziki yapı stoğunda görülen bu olumlu gelişme, ilçenin, sosyal, ekonomik, kültürel, ticari alanlarına da yansımıştır. Gediz'in en büyük avantajı kaplıcaları ve çevresinde yer alan dağlarıdır. Murat Dağı bize hem yaz hem kış turizmini yaşatma imkanını sunarken, Akdağ yabani duruşuyla gürültüden kaçan insanlar için doğal bir mirastır. Şehri yönetenler, doğal güzellikleri beşeri faaliyetler ile birleştirerek Gediz'i bir turizm şehri haline getirmişlerdir. Bugün Gediz, yaşadığı coğrafyanın da etkisi ile modern kentleşme planlarını harmanlayarak çağdaş bir görünüm kazanmıştır. Bu çalışmanın amacı küçük bir yerleşim yeri olma özelliği ile bilinen ilçenin, Milli Mücadele'den günümüze kadar her açıdan gelişme kaydederek nüfusunu gitgide artıran bir Gediz'i gözler önüne sermektir. Cumhuriyetin 100. Yılında Gediz halkının daha canlı bir yaşam alanı için pes etmediğini de görmekteyiz.

Anahtar Kelimeler

Deprem
Ekonomi
Gediz
İlçe
Sanayi

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 03.06.2025
Kabul Tarihi : 30.08.2025
E-Yayın Tarihi : 01.09.2025
DOI : 10.58702/teyd.1713397

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Bölümü, e-posta: ummuhandirican@hotmail.com, ORCID: 0009-0002-2895-2380.

GEDİZ TO THE 100TH YEAR OF THE WAR OF INDEPENDENCE

Abstract

Gediz district of Kütahya, province is one of the important settlements that give life to the spirit of independence of Anatolia. One of the prominent turning points in the history of the city is the National Struggle process. Gediz was occupied by taking part in the enemy line during these years, and then it was liberated from the enemy occupation. After the establishment of the republic, it entered into the reconstruction process. However, the history of Gediz was written not only on the battlefields, but also with the great natural disasters it experienced. The city has faced earthquakes caused by its location in the earthquake belt of the second degree. The impact of the earthquake was most felt as a result of the great Gediz Earthquake in 1970. The buildings were destroyed due to the excessive destruction after the earthquake and the fires that broke out immediately after. Gediz had to move to the area called "karılar Sunday", located 7 km south of him. The district, which has started to be called Yenigediz, has entered into a rapid urbanization process in order not to feel the spiritual burden of the earthquake. This positive development in the physical building stock has also been reflected in the social, economic, cultural and commercial areas of the district. The biggest advantage of Gediz is its hot springs and the mountains located around it. While Murat Mountain offers us the opportunity to experience both summer and winter tourism, Akdağ is a natural heritage for people who escape from the noise with its wild stance. Those who manage the city have turned Gediz into a tourism city by combining natural beauties with human activities. Today, Gediz has gained a contemporary appearance by blending modern urbanization plans with the influence of the geography in which it lives. The aim of this study is to show how the district, known for being a small settlement, has made progress since the National Struggle to the present day. 100 of the republic. In the year we also see that the people of Gediz did not give up for a more vibrant living space.

Keywords

District
Earthquake
Economy
Gediz
Industry

Article Info

Research Article

Received : 03.06.2025
Accepted : 30.08.2025
Online Published : 01.09.2025
DOI : 10.58702/teyd.1713397

Kaynakça Gösterimi: Akay, Ü. (2025). Milli mücadeleden 100. Yılına Gediz. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 6 (Gediz), 115-138.

Citation Information: Akay, U. (2025). Gediz to the 100th year of the war of independence. *Journal of Society, Economics and Management*, 6 (Gediz), 115-138.

GİRİŞ

Kütahya'nın bir ilçesi olan Gediz, tarihsel olarak ele alındığında varlığını hep koruyabilen bir yerleşim yeri olmuştur. Tarihin basamaklarından yavaşça inerek, ilçenin sahip olduğu değerlere, bulunduğu coğrafyanın artlarına ve doğal miras listesinde korunmasına bu çalışmada bahsedilmiştir. Bununla da kalmayarak Gediz'in yükselerek günümüz standartlarında, halkın sevdiği bir yer olabildiğini de göreceğiz. Bizim için gerekli olarak ayrı başlıklar halinde Gediz'in yıllara göre gelişimi gözler önüne serilmiştir. Gediz hakkında yapılan çalışmalar sonrasında güncel bilgilere rastlanamadığından son 20- 25 yıldaki safha da eklenerek çalışma tamamlanmıştır.

Gediz 39 derece 03 dk Kuzey enlemi ile 29 derece 25 dk Doğu boylamları arasında yer almaktadır. İlçenin yüzölçümü 1733km karedir. Ortalama 1100-1200 m yükseltide dalgalı bir plato üzerinde kurulmuştur (Gediz Kaymakamlığı, 2021; Özav, 1999, s. 25). Ege Bölgesinin İç Batı Anadolu bölümünde yer almaktadır. Doğudan Murat Dağı, Batıdan Şaphane Dağı arasında varlığını sürdürmüştür. Şehrin güneyinden Gediz Nehri akmaktadır. Gediz geçmişten günümüze pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış bir şehirdir. İlk Tunç çağında Hititlerle tanışmıştır. Hititlerden sonra başkenti Gordion olan Frigya devletinin kurulması ile Frigya egemenliğine giren Gediz'e Frigler, "Kadys" adını koymuşlardır. Roma ve Bizans döneminde bu isim "Kaodi" ye dönüşmüştür. Daha sonra sırası ile Kimmerlerin, Lidyalıların, Perslerin, İskender İmparatorluğunun, Bergama Krallığının, Romalıların, Bizans'ın, Selçukluların, Germiyanogullarının ve en son Osmanlıların hâkimiyetine girmiştir. Yunanların İzmir'i işgali ile başlayan Batı'daki mücadeleler, Gediz'in işgalini de beraberinde getirmiştir. Kurtuluş savaşı sırasında 24 Ekim 1920, 31 Ekim 1920 ve 18 Temmuz 1921 tarihlerinde işgale uğrayan şehir, Batı cephesinde yaşanan I. İnönü, II. İnönü, Kütahya-Eskişehir Savaşları, Sakarya Meydan Muharebesi ve son olarak Büyük Taarruz ile birlikte düşmandan kurtarılmıştır (Erdoğan, 2006, s. 152; Jaeschke, 1970, s. 153). 1 Eylül 1922 Cuma günü Gediz'in düşman işgalinden kurtulduğu gündür (Askeri Tarih Belgeler Dergisi, 2007, s. 53-58). Şehir, düşmanın yurttan atılması ile Türk askerine kavuşmuştur. Fahrettin Altay komutasındaki 5.Süvari Kolordusu Gediz'e girince büyük bir sevinç yaşanmıştır. Bu zafer Gazenferaga Cami ile Belediye binası arasındaki alanda kutlanılmıştır. Bundan yıllar sonra Fahrettin Paşa, 1964 yılında yapılan Gediz'in 42.yıl kutlamalarına da katılmıştır. Böylece Yunan işgali sürecinde düşmana karşı birlikte mücadele ettiği Borazan, İbrahim Efe ve Çil Ömer gibi eski silah arkadaşlarıyla da bir araya gelmiştir (Pınar, 2012, s. 39). Millî Mücadele döneminde Kütahya'da şehit sayısı 264, Gediz'de 86, Uşakta 62, Simav'da 56, Tavşanlı'da 49, Emet'te 42 olarak kayıtlara geçmiştir (Pınar, 2012, s. 393).

1. Gediz'in 1922-1940 Yılları Arası Gelişimi

Milli Mücadeleden günümüze kadar Gediz'in değişen ve gelişen şehir özelliği gözler önüne serilmektedir. Gediz ilk olarak Salur mahallesinin doğusunda Hisarardı bölgesinde kurulmuştur (Berber, 2006, s. 24). Kütahya'ya bağlı bir nahiye iken 1851 yılında ilçeye dönüşmüştür (Uzunçarşılı, 2023, s. 78). Gediz ikinci derecede deprem bölgesi içerisinde yer almaktadır. 1700 yılından beri 14 defa depreme maruz kalmıştır. (Yıldırım, 2005, s. 37). 1911'de yaşanan bir deprem sonucunda neredeyse tamamen yanmıştır. Şehrin yerinin değiştirilmesi gündeme gelmişse de bundan vazgeçilerek tekrar aynı yerinde inşa edilmiştir (Yurt

Ansiklopedisi, 1975, s. 5326). Ayrıca Gediz'in alçak bir vadinin içerisinde yer alması, şehirde düşük yağışların yaşanmasına neden olmuştur.

Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra yapılan Türk devrimleri ile Anadolu çağdaş bir yapıya bürünmüştür. 3 Mart 1924 yılında yapılan yeniliklerden bir tanesi de ülke genelinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunudur. Bu kanun ile Türkiye'deki tüm okullar Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Savaş sonrası yorgunluğunu atmaya çalışan ve şehrinin geliştirmeye çalışan Gediz içinde durum böyledir. Gediz'deki tüm okullar Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. İlçede İsmet Paşa ve İnönü adları ile kurulan okullar 1924'te eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamışlardır. Bu okullarda 83 kız 100 erkek olmak üzere 183 öğrenci eğitim görmüştür. Yine 1924 yılında 3 yıl eğitim süresi olan Numune Kız Okulu da açılmıştır. 1926 yılında yapılan sayımlara göre Gediz'de biri Numune Okulu olmak üzere 2 kız 2 erkek okulları bulunmaktaydı. Gediz'in köylerinde 12 tane okul açılmış ve toplam 588 öğrenci eğitim görmüştür (Pınar, 2012, s. 126).

1923 yılında Mustafa Dalyanoğlu ve Diş Hekimi Ali Rıza Oktay'ın çabaları ile Gediz'de ilk Gediz Gençlik Spor Kulübü kurulmuştur. Bu kulübün renkleri sarı-kırmızı olarak kurulmuş 1980 yılında da adı Gediz Gençlerbirliği olarak değiştirilmiştir. Kurulduğundan itibaren Gediz kulüp maçları yaygın bir şekilde takip edilir olmuş, takım birçok taraftar bulmuştur (Vakit Gazetesi, 1934, s. 5).

1925 yılında TSK bağış kampanyası düzenlemiş, ülke genelinde toplanacak olan paralarla birçok uçak satın alacaklarını duyurmuştur. 1925-1935 yılları arasında kapsayan bu dönemde 250 uçak satın alınmıştır (Yeni Asır Gazetesi, 1935). Tören eşliğinde, bağış yapan il ya da ilçelerin adları uçaklara verilmiştir. Gediz halkı da 30.000 lira destek vermiş ve "Gediz" adıyla TSK'ya ait bir uçak kazandırmıştır. 17 Ağustos 1927 yılında Balca Ovasında yapılan isim koyma töreninde Dişçi Ali Rıza Oktay, uçağın üzerine Gediz yazarak bu tarihi ana halkı tanık etmiştir. Bu uçak Caudron C-59 tipi uzun menzilli eğitim uçağı olarak karşımıza çıkmaktadır (Pınar, 2012, s. 504).

Ülke genelinde fabrikaların yaygınlaştığı 1926 yılına gelindiğinde Türkiye'nin 2. Şeker fabrikası Uşak'ta açılmıştır. 1930'da Gediz'de de fabrika denemeleri yapılmış ve Gediz nehri boyunca üretimine geçilmiştir. 1928'de Gediz radyo ile ilk defa tanışmıştır. Diş Hekimi ve yazar Ali Rıza Oktay, İstanbul'a gittiği sırada radyoyu görüp Gediz'e getirmiştir. Ancak henüz elektrik olmadığı için yaygın kullanımı ilerleyen dönemlerde başlayacaktır.

1 Kasım 1928'de Latin harflerinin kabul edilmesinden sonra halkın kısa zaman içerisinde yeni harfleri öğrenmesi amacı ile Türkiye'nin dört bir tarafına Millet Mektepleri açılmıştır (Ateş ve ark., 2019, s. 85). 14-45 yaş arasındaki bütün vatandaşların bu okullarda alfabe öğrenmesi amaçlanmıştır. 1928- 1936 yılları arasında kapsayan bu seferberlik Gediz içerisinde de uygulama alanı bulmuştur. Erkekler haftada 4 gece, kadınlar ise 2 gece okullara katılmış ayrıca alfabe dışında matematik, sağlık bilgisi ve yurt bilgisi dersleri de okutulmuştur.

1927 yılında Gediz'in nüfusu 5.772 olmuştur ancak genele baktığımızda nüfus artış hızının çeşitli dönemlerde yaşanan sel baskını, deprem ve yangınlar sebebiyle azaldığı görülmüştür (Göksal, 2013, s. 26.). Bu azalma ekonomik faaliyetlerin yetersizliğinden de kaynaklanmıştır. Devletin uygulamaya koyduğu I. Beş yıllık kalkınma programına göre

Anadolu'nun dört bir tarafında eksik olan yapıların kurulduğu bir dönem yaşanmıştır. 1933 yılında başlayan süreçle, yeni okullar, kamu binaları ve köprülerin sayısı artırılmaya başlanmıştır (Özbay ve Genç, 2020, s. 2). Bunun yanı sıra 1938 yılında Gediz'de Başkan Ahmet Alanyalı, sekreter Şinasi Atay'ın olduğu Halkevi ise 19 Şubat'ta açılmıştır (Son Posta Gazetesi, 1938, s. 5). Halkevleri eğitim verdiği süre boyunca birçok alanda halka hizmet vermiştir. Dikiş, nakış, edebiyat, tarih, matematik derslerinin yanı sıra spor faaliyetleri ve uygulama dersleri ile döneme damgasını vurmuştur. Ayrıca halkevleri zengin bir kütüphaneye de sahip olmuştur. Eğitime gelenler sadece yeni şeyler öğrenmekle kalmamış, radyo dinleyebilmiş, gazete ve dergi okuyabilmiştir. Yine kalkınma programı doğrultusunda 1934'te Devlet Hastanesi (Eskigediz) bahçesine yapılan istasyonla ilk meteorolojik veriler alınmaya başlanmıştır. İstasyon 1956 yılına kadar burada kalmaya devam etmiş, 1961 yılından sonra Debboy'a taşınmıştır (Başbakanlık Osmanlı Arşivi [BOA], 1755-1125-3, Belge Tarihi: 23.02.1951, s. 6). Gediz'de bulunan halkevinin tamir edilmesi ve ihtiyaçlarının giderilmesi istenmiştir. Aynı dönemde Gediz'in gelişiminin halk yardımı ile de desteklendiğine şahit olunmuştur. Gazeteden aldığımız habere göre ilçede dernek vasıtası ile ortaokul binası inşa edilmiştir (Cumhuriyet Gazetesi, 1938, s. 8; Tan Gazetesi, 1938, s. 5). Bir yılda deprem ve sel gibi 2 felaket geçiren ilçe için bu gelişmeler kolay olmasa da şehir halkı hiç durmamıştır. Genel nüfus sayımı verilerine göre Gediz'de 1935 yılında erkek nüfus 2.469, kadın nüfus 3.080 olarak kayıtlara geçmiştir. 1935 yılında Gediz'e bağlı köy sayısı 84'tür. Gediz'e bağlı nahiye ve köylerde de erkek nüfus 17.312, kadın nüfus 19.379'du. 1950'li yıllara gelindiğinde köy sayısı 93' ü bulmuştur. Ancak 1970 depreminden sonra durumun değiştiğini, köylerden bazılarının da adlarının değiştirildiğini göreceğiz (BOA, 171-32-3., Belge Tarihi: 06.11.1944, s. 4).

2. 1940-1970 Yılları Arasında Gediz'in Tarihsel Gelişimi

Gediz'de 1940-1950 arası dönem yatırımlar dönemi olarak karşımıza çıkmıştır. Belediye 1200 lira olan bütçesini 90 bin liraya çıkartmıştır. Dönemin Belediye Başkanı (Süleyman Atay'ın başkanlık yılları 1940-1946/ 1946-1950'dir) tüm yolları tamir ettirerek çamurdan, kardan halkı düzlüğe çıkarmıştır. Gediz çayı yanına stat yapılmıştır. 1941 yılında Kaynağından akan Karapınar sayesinde Gediz'e meydan çeşmeleri ulaşmıştır. Caddeler daha modern bir görünüm kazanmış, ağaçlandırılmış ve ışıklandırılmıştır. Ayrıca çöp arabaları hizmete girmiştir. İsa Bey Caminin doğusuna ekin pazarı yapılmıştır. Ömer Bey Caminin batısındaki mezarlık alana Tepe park adı ile bir park ve gazino inşa edilmiştir. Hacı Baba Köyü yakınlarına mezarlık inşa edilmiştir. Gazanfer Ağa hamamının güneyine bir kasap ve mezbaha yapılmıştır. Ayrıca itfaiye teşkilatı da yenilenmiştir (Pınar, 2012, s. 508). 1940 yılında Gediz'e eczane açılmıştır. Kütahyalı eczacı Süleyman Sırrı Sipahi de başına getirilmiştir. 1941 yılına gelindiğinde Gediz Belediyesi yük naklinde kullanılması için verdiği kamyonlardan birini yolcu otobüsü haline getirmiştir. İlçe tarihinde bir ilki başlatan bu olay sonucunda Gediz- Uşak ve Gediz-Kütahya güzergâhları üzerinden otobüs yolculukları başlamıştır. Yine 1941 yılında Millet Bahçesi adı ile bir fidanlık Hacı Baba köyünün hemen güneyinde, Gediz-Uşak karayolunun batısında kurulmuş, bağcılığın modern yöntemlerle desteklenmesi ve devam ettirilmesi amaçlanmıştır. Bugün hala görülebilen badem ağaçları o dönemden kalma ürünlerdir. 1942 yılının 30 Ağustos'unda "Şehitler Anıtı" Hamidiye hanı taraflarına yaptırılmıştır. Anıt Alayelizade Hasan Bey'in Başkanlığında açılmıştır.

1950'li yıllarda Gediz'de sinema izleyicisi ile buluşmuştur. Halkta büyük sevinç uyandıracak olan bu faaliyetten sonra şehirde gazoz imalatı da beraberinde gelmiştir. Bu alışkanlık sinema girişinde gazoz satılması ile başlamış ve Gediz'in bir süre vazgeçilmez aktivitesi olmuştur. 1955 ve 1960'lı yıllarda 2 gazoz imalatı kurulmuş ancak zamanla sinemaya olan isteğin azalması ile gazoz tüketiminde de azalma meydana gelmiştir. 15 Haziran 1950 Perşembe günü Gediz elektriğine kavuşmuştur (BOA, 936-173-3, Belge Tarihi; 27.05.1998, s. 1). 1998 yılında GEDAŞ'a (Gediz Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi) elektrik dağıtım ve ticareti yapma görevi verilmiştir. Buna paralel olarak Gediz Kayaköy'de Hidroelektrik santrali devreye girmiştir (Ulus Gazetesi, 1949, s. 3; Son Posta Gazetesi, 1950, s. 3; BOA, Yer bilgisi: 94-588-1, Belge tarihi: 12.01. 1956, s. 6). 849.818.76 lira bedel ile 7/10/1952 tarihinde OBAK inşaat şirketine, tesisat kısmı ise 2.860.000 lira üzerinden 15/5/1953 tarihinde SAİM GÖGEN Firmasına ihalesi verilmiştir. Türkiye'nin 1469. Kütahya'nın ise 11. büyük enerji santrali olma özelliğini kazanmıştır. Tesis ayrıca Türkiye'nin 618. büyük Hidroelektrik Santrali'dir (BOA, 140-80-4. Belge Tarihi: 25.08 1955, s. 1). Hidroelektrik santralinde elektrik üretilmesi- nakli ve satışının Ege Elektrik Türk Anonim Şirketine verilmesi kararlaştırılmıştır. Kayaköy HES ortalama 8.200.000 kilovatsaat elektrik üretimi ile 2.258 kişinin günlük hayatında ihtiyaç duyduğu konut, sanayi, ulaşım, resmi daire, çevre aydınlatması gibi tüm elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamaya başlamıştır (Enerji Atlası, 2014). Yine bu yılda Gediz'de ilk defa yerel gazete çıkarılmıştır. Gazete 6 Ağustos'ta Hüseyin Akkaşoğlu tarafından "Gediz" adıyla yayın hayatına başlamıştır. 1 Ocak 1955 yılında Orman İşletme Müdürlüğü kurulmuştur. 1956-1957 yılları arasında Terkos Suyu adıyla Gediz'e su şebekesi döşenmiştir. 1963 yılında ise Gediz'in altyapısı tamamen bitirilmiştir.

Şehirde okul sayısı geliyor olsa da çoğu ilkököl düzeyinde kalmıştır. Yetersiz durum yüzünden Gediz'de İlkokulu bitirenlerin tamamı direk çeşitli meslek gruplarında çıraklık eğitimine başlamışlar, eğitimini devam ettirmek isteyenler şehir dışına gitmek zorunda kalmıştır. 1946 yılında bu duruma son verilmiş, Gediz'e 29 Ekim'de bir Ortaokul daha yapılmıştır (Pınar, 2012, s. 512). 1953'te yukarıda bahsedilen İsmet Paşa ve İnönü okullarının adları değiştirilerek Kurtuluş ve Zafer'e dönüştürülmüştür (Tanin Gazetesi, 1945, s. 7). Ayrıca 3. Olarak kurulan İlkokul düzeyindeki okul 1 Eylül adı ile hizmete başlamıştır. 1965'te de Atatürk İlkokulu açılmıştır. 1970' e kadar da hemen hemen tüm köylerde okul açılarak öğretmenler öğrencileri ile buluşturulmuştur.

1944 yılında Gediz'i bir deprem beklemektedir. 25 Haziran Pazar günü saat sabah 07.15'te gerçekleşen, merkez üssü Gediz-Uşak olan depremin şiddeti 6.0'dır (Akşam Gazetesi, 1944, s. 1). Gediz'de 12 kişi can vermiş 14 kişi de yaralanmıştır. Gediz ve köylerini sayarsak toplam da 20 kişinin ölümüne, 3.476 konutun yıkılmasına neden olmuştur. Fırdan köprüsünün de ahşaptan olması depremin yıkıcı etkilerini artırmış, köprü'nün yıkılması ile ulaşım da aksamalar meydana gelmiştir. Konutlarda da hasarların meydana gelmesi sebebiyle halk o senenin yazını çadırlarda geçirmek zorunda kalmıştır. Deprem sonrası CHP Vilayet İdare heyeti tarafından çadır, ekmek ve çivi vs. gibi yardımlar yapılmıştır (BOA, 1584-464-2, 25.06.1944. s. 2). 1945 yılının 27 Ağustos'unda da Gediz'de sel felaketi meydana gelmiş, bu olay 6 kişinin ölümüne neden olmuştur. Yıkılan ve zarar gören yerlerin zararının teminini yine heyet sağlamıştır (BOA, 1584-464-2, 27.08.1945. s. 1).

1957 yılında Murat Dağı'nda Kızılay Gençlik Kampı açılmıştır. Bu doğa harikasının içinde konaklama imkanının olması ve güzel vakit geçirilebilmesi sayesinde destek bulan bir aktivite merkezi haline gelmiştir. Ege Bölgesinin en yüksek dağı olan Murat Dağı, 23.12 m. yükseklikte, 400 hektarlık zengin bir ormanlık alanda yer almaktadır. Çam, çınar, kavak, kiraz, ceviz ağaçları, çuha çiçekleri, orkideleri, ters lalelerini görenlere görsel şölen sunmaktadır. Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı tarafından 2003 yılı mayıs ayında "önemli bir bitki ve kuş alanı" olduğu ilan edilmiştir (Hürriyet Gazetesi, 2018). 1987 yılında da Bakanlar Kurulu kararı ile Termal Turizm Merkezi haline gelmiştir. Şifalı sıcak suları ve soğuk su kaynakları açısından nadir yerlerden biri olan dağ, Gediz nehrinin beşiği sayılmaktadır. Murat Dağı'nda ayrıca hamam bulunmaktadır (Gediz Murat Dağı Termal ve Kayak Merkezi, 2022). Hamam çevresinde Kıcıroğlu, Dokuzçam, Gökoluk ve Söbealan yaylalarına konaklama tesisleri yapılmıştır. Yaylalar kekikle kaplı olduğundan kekik kokuları bizi karşılamaktadır (Yurt Ansiklopedisi, 1975, s. 5286). Murat Dağı'nın karşısında ise insan eli değmemiş Akdağ bulunmaktadır. Akdağ bahsedildiği gibi onurlu bir baş misali dimdik durmaktadır (Cumhuriyet Gazetesi, 1935, s. 5). Gediz tüm bu doğal güzelliklerin yanında bulunmasının artışı ile çeşitli bitki örtüsüne sahip bir yer olmuş ve gittikçe artan alternatif tıbbi meydana getirmiştir. Ayvadana, kekik, ardıç, alıç, çuha çiçeği, ısırgan otu gibi şifalı bitkiler bölgede bolca bulunmaktadır.

Gediz'in ekonomisi 1970'lere kadar tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Çoğu evin bahçeli ve tek katlı deprem evi olmasından kaynaklı Gediz halkı hayvan beslemeye ve üretimini yapmaya elverişli bir ortam bulmuştur. Ortaya çıkan fazla miktarın da artı ürün olarak Gediz pazarında satılması sonucu geçimlerini sağlamışlardır. Tarım ve hayvancılığın yanında dokumacılık, deri işlemeciliği, saraçlık, tenekecilik, bakırcılık, kalaycılık, sobacılık, demircilik, konservecilik, keçecilik, seramikçilik, kaşıkçılık (halen daha Saruhanlar'da yapılmaktadır) gibi alanlarda da iş yerleri açılmıştır. Gediz'de zaman zaman açılmış ancak halk arasında talep görmeyince kapatılmış yerler de vardır. Bunlardan biri 1960'lı yıllarda Abide köyünde Hasan Rigi adındaki girişimcinin GIDAŞ adı ile kurduğu şarap fabrikasıdır. Yine aynı yıllarda tavuk çiftliği de kurulmuş ancak kar elde edilememesi sonucu kapanmıştır. Ayrıca 1.390.000 liralık sermaye ile kurulduğu öne sürülen bir konserve fabrikası ve bu sermaye ile kurulduğu için halkın "milyonluk şirket" olarak tanıdığı "Nadir" markasıyla üretim yapan fabrika da sonlandırılmıştır (Pınar, 2012, s. 135). Teknolojinin gelişmesine ve gıda da kendisini göstermesinden sonra ilçede kurulan tahin helvacı, lokumcu, şekerci gibi küçük işletmelerden bazıları tutunamamış ve kapanmıştır.

3. 1970 Yılından 2000 Yılına Kadar Gediz'in Durumu

1970'lerin başında TV Gediz'de görülmeye başlamıştır (Pınar, 2012, s. 259). Ayrıca bu yılın başında Gediz'in nüfusu 10.434, 1975'te 11.664 olarak hesaplanmıştır.

28 Mart 1970 yılında Gediz'de gece saat 23.05'te 7.2 şiddetinde büyük bir deprem meydana gelmiştir (Goetz, 1988, s. 343). Emet'te 7, Simav'da 6, Kütahya'da 5 şiddetinde hissedilmiştir (Erinç ve ark., 1970, s. 26; Pınar, 2012, s. 166). Depremin dış merkezi Akçaalan Köyü ile Gediz-Emet yolu arasında kalan Bozbağlar bölgesinde yer almaktadır (Yurt Ansiklopedisi, 1975, s. 5284). Derinliğinin 15-16 km arasında olduğu tespit edilmiştir. Depremden günler sonra da 6.0 büyüklüğünde artçı depremler meydana gelmiştir. Sonrasında Uluoymak Mahallesinde evlerin kerpiç ve ahşaptan olması ve ısınma ihtiyacının

büyük oranda soba ile karşılanması neticesinde depremde zarar görmüş evlerle yangın meydana gelmiştir. Deprem esnasında Gediz'de bulunan itfaiye binası çökmüş 2 itfaiyeci hayatını kaybetmiştir. Zaten kısa zamanda yangınların söndürülmemesinin sebebi itfaiye aracının göçük altında kalması ve yardıma gidememesi olmuştur. Gediz'e çevre şehirlerden itfaiye aracı istenmiş olsa da zamanında yetişemeyeceği için bu da can kayıplarının artmasına neden olmuştur. 48 saat olmasına rağmen yardım ulaştırılamayan köyler olduğu bilinmektedir (Güner, 2022, s. 123-128). Depremden sonra 9.401 bina yıkılmış veya hasara uğramıştır. Gediz'de 350, Akçaalan'da 300, Kayaköy'de (Kayaköy Belediyesi, 2011).120 konut yanmıştır. Sadece depremde ölen kişi sayısı 976 iken 842 kişi de yaralanmıştır (Erkan ve ark., 2007, s. 142). Sonrasında çıkan yangınlar ve hastalıklarla da bu sayı artmış, 1086 kişiye çıkmış, 1258 kişi de yaralanmıştır (Goetz, 1988, s. 343). Emet'te de büyük kayıplar meydana gelmiştir. Mevsimin kış olmasından dolayı kötü hava şartları da mevcut durumu etkilemiş, beraberinde yağmur ve kar şehir halkını çok zor durumda bırakmıştır. Ayrıca Gediz ve çevresinde 2 tarihi yapı zarar görmüştür. Mehmet Çelebi'nin 15. yüzyılda yaptırdığı Gediz Ulu Cami ve Çavdarhisar'da bulunan Aizonai Antik Kentinde çatlaklar hatta yıkılmalar da görülmüştür.

1970 yılında yayınlanan Milliyet Gazetesinde bu bölgede görevli olan Dr. Şevket Köksal'ın söylediğine göre 10 çocuk şiddetli soğuklarda can vermiştir (Güner, 2022, s. 126). Ulusal gazeteler kampanya başlatmış Gediz'e büyük oranda yardım yapılmasını sağlamışlardır. Sadece yurt içinde değil yurt dışından da devletlerarası yardımlar Gediz'e ulaşmıştır. Almanya, İngiltere, İsviçre gibi devletler bunlardan bazılarıdır. Alman teknisyenler Geyikçi Deresine bir su arıtma tesisi kurmuşlardır. Yine Alman Kızılhaç'ının desteği ile Bayer-Werlce Firması Akçaalan'da barakalar inşa etmiştir. Bayer firması bu barakaları Gediz'e uçaklar vasıtası ile iglo benzeri ev yapılması amacıyla yollamıştır. Özel kimyasallar ve malzemeler yollamış ayrıca dayanıklı köpükten evlerin inşası için de eğitilmiş bir ekip göndermiştir (Güner, 2022, s. 131). Evler, yuvarlak dönen bir mekanizma üzerine yerleştirilen ve kubbe şeklinde şişirilen balonun etrafına poliüretan karışımı sıvının püskürtülmesi sonucu meydana gelmiştir. Evlerin dışı su geçirmez kimyasal madde ile kaplanıp zemine öyle sabitlenmiştir. Sayısı 200'ü geçen bu evler kura yöntemi ile sahiplerine dağıtılmıştır. Depremden sonra kötü hava şartlarının etkisi ve su bulamama gibi sebeplerle bulaşıcı hastalık görülme ihtimali ortaya çıkmış buna karşı Kızılay aşılama başlatmıştır. Her gün yaklaşık 500 kişi aşılanmıştır. Kızılay depremde hemen sonra Gediz'e 6 bin çadır ayrıca 1500 battaniye yardımı yapmıştır. İlçeye toplamda yurtiçinden 15 ton un, 13 ton yağ, 20 ton bulgur gönderilmiştir. Yurtdışından ise toplam gıda malzemeleri yani peksimet, çikolata, konsantre süt, konserve et, marmelat, hazır çorba, süt tozu, makarna, bisküvi, peynir, mama gönderilmiştir (BOA, 259-81-14. Belge tarihi: 10.11.1970. s. 1). Avrupa Ekonomik Topluluğu tarafından Gediz deprem felaketzedeleri için 2000 ton süt tozu, 1000 ton tereyağı ve 1000 ton sade yağ gönderilmiş olup, bunların dağıtılması için Et ve Balık Kurumu görevlendirilmiştir. Hollanda depremzedeler için 80 ton tereyağı göndermiş, dağıtımı için de Et ve Balık Kurumu görevlendirilmiştir (BOA, 263-19-9, Belge Tarihi; 20.03.1971, s. 1). İmar ve İskân Bakanlığı Afetler Fonuna yatırmak üzere 440 sayılı kanunun 24. maddesi uyarınca Et ve Balık Kurumu görevlendirilmiştir. Depremi yıkıcı etkileri geride kalanlar üzerinde de devam etmiştir. Geçici olarak okullara ara verilmiştir. Gediz'de akrabası olan Türk askerlerine 30 günlük izin verilmiştir. Ayrıca 1970 yılının Temmuz ve Kasım aylarında askere alınacak olan erkeklerin celpelerinin 1 yıl ertelenmesine karar verilmiştir (BOA, 251- 38-13, Belge tarihi: 28.05.1970, s. 1).

Yıkılan birçok iş yerinin de etkisi ile depremden zarar gören esnaf ve küçük esnafın Türkiye Halk Bankasına olan borçları banka tarafından ertelenmiştir (BOA, 259-84-19, Belge Tarihi; 04.12.1970, s. 1).

Depremden sonra Gediz’de yaşayamayacağını anlayan başka yerlere iş bulmak amacı ile göç eden bir dalga söz konusu olmuştur (BOA, 255-59-6, Belge Tarihi; 05.08.1970, s. 1). Depremden zarar gören 83 aile Altıntaş ilçesi, Dumlupınar bucağına yerleştirilmiştir; BOA, 259-79-7, Belge Tarihi, 10-11-1970, s. 1; Akçaalan’da evleri yıkılan ailelerin Kütahya il merkezlerinde, 2 numaralı gecekondu önleme bölgesi sahasına yerleştirilmiştir. Çevre şehirlere göçler yapıldığı gibi yurtdışına da büyük oranda göç yaşanmıştır. Başta Almanya olmak üzere o dönemde iş arayışında olan Avrupalı devletler, Gediz İlçe insanını da bünyesinde barındırmıştır. Devlet deprem ya da bir doğal afet sonucu yaşadığı yerleri kaybetmiş olan şehir halkına öncülük vererek önce onların yurtdışına çıkmasına fırsat vermiştir. Büyük depremde sonra aynı bölgede yerleşimin yapılamayacağı anlaşılmış, 10 gün içinde yeni yer seçme çalışmaları başlamıştır. Gediz’e 12 Şehir Plancısı, 10 Jeoloji Mühendisi ve 8 Sismolog gelerek yeni kurulacak olan şehrin yerini belirlemişlerdir. Bakanlar Kurulunun 5 Ağustos 1970 günü aldığı 1164 sayılı kararla Eskigediz’in 7 km güneyinde Kütahya- Uşak – İzmir karayolu güzergahında “Karılar Pazarı” denilen bölgeye taşınmıştır (BOA, 255-59-5. Belge tarihi: 05.08.1970, s.1). İmar ve İskân Bakanlığının 24/7/1970 tarih ve 042-3180 sayılı yazısı üzerine 2349 aile bu bölgeye yerleştirilmiştir; Osmanlı döneminde satıcıları kadın olan pazarcılara “Karılar Pazarı” denilmiştir. Yenigediz’in o bölgeye taşınma nedenlerinden biri de düz bir araziye sahip olması idi. Bu sayede yeni kurulacak olan şehir daha planlı hale gelmiştir. Eskigediz’den Yenigediz’e göçler 1971 yılının baharında başlamıştır. Depremden sonra TBMM yardım için 370 milyon liralık fon aktarmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, 1971). Yenigediz’de evler çoğunlukla tek katlı bahçeli ya da 3 katlı apartman daireleri şeklinde tasarlanmıştır. Kasım sonuna kadar 8549 konut, 182 iş yeri, 310 okul, kamu binaları, 220 km yol yapımı tamamlanmıştır. Avusturya Gediz’e bir İlkokul ve bir öğrenci yurdu kazandırmıştır. Almanya, Gediz Devlet Hastanesine modern tıp için araç gereçler bağışlamıştır. Almanya’ya işçi olarak gitmiş olan Gediz halkı da geldikçe bir şeyler getirerek kendi imkanları doğrultusunda çeşitli yardımlarda bulunmuşlardır. Gediz Lisesi binası Karabük Demir-Çelik fabrikası tarafından inşa ettirilmiştir. Ayrıca Türkiye jokey kulübü de prefabrik bir kütüphane binası yaptırmıştır. Mutlu Akü Fabrikası iki tane otobüs durağı yaptırmıştır. Bir yandan bunlar olurken bir yandan da elektrik ve su şebekeleri kurulmuş, yol yapım çalışmaları hızlandırılmıştır.

Kütahya Milletvekili Orhan Akça, TBMM’nde yaptığı konuşmada 8 ay sonra Gediz’in tesliminin sağlandığını söyleyerek yardım eden herkese minnet duyduğunu belirtmiştir. Ayrıca konuşmasında şöyle devam etmiştir; “...yanımda Alman sefiri ile Kore sefiri oturuyorlardı. Türk Milletinin büyüklüğüne hayranım dediler. 8 ay zarfında nasıl bir şehir meydana getirilebilir? Hastanesi ile mektebi ile İmam Hatip Okulu ile beraber o da dahil Orta mektebi ile Gediz’in yarasını sardık ve sahibi aslisine teslim ettik” (TBMM Zabıt Ceridesi, 1971).

Yenigediz’e taşındıktan sonra Gimsan, Gapsan, Ambalaj Sanayi ve Kendir İpliği Fabrikaları gibi işletmeler ilçe ekonomisinin büyümesinde çok etkili olmuşlardır (Pınar, 2012, s. 138). Daha sonra ortaya çıkacak olan Gediz sanayi sitesinin temeli bu şekilde atılmıştır. Bu

yatırımlarla başlayan süreç sonrasında küçük Kobi şirketleri de ön plana çıkmıştır. Kömür madeni bölgesinin Gediz'e uzaklığı 26 km'dedir. Gediz linyit havzasında Çoban Madencilik A.Ş., Gediz Madencilik A.Ş., Kömür işletmeleri A.Ş., Soylu kömür A.Ş. faaliyet göstermektedir. 1980 yılında Ticaret ve Sanayi Odası kurulmuştur (Gediz Ticaret ve Sanayi Odası, 2022). Gıda ve makine sanayisine de yatırımlar yapılmıştır. Sanayi Bölgesi Gediz-Simav yolu üzerinde Çeltikçi mevkinde başlangıçta 290 hektarlık bir alan seçilerek kurulmuştur. 173 parsellik kısmına 1998 yılında başlanmıştır. Altyapı çalışmaları 2005'te tamamlanmıştır (Berber, 2006, s. 41). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler'in katılımı ile 26 Mayıs 2006'da açılmıştır. 2019 yılına gelindiğinde Gediz'de Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 65 anonim şirketi, 218 limited şirketi, 256 şahıs firması, 10 yapı kooperatifi, 6 motorlu taşıyıcılar kooperatifi, 2 esnaf kefalet kooperatifi bulunmaktadır (Gediz Belediyesi, 2020).

Gediz Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Heyeti 1997 yılında Kütahya İl Özel İdaresi (%33,3), Gediz Belediye Başkanlığı (%33,3), Gediz Ticaret Odası (%33,3) tarafından oluşturulmuştur. Müteşebbis Teşekkül Heyet Başkanlığı, 14 Aralık 2018 tarihinde yapılan İlk Genel Kurulu ile sonlanmış ve yönetim şekli genel Kurul Yöntemi ile devam etmiştir (Gediz Organize Sanayi Bölgesi, 2024). Sanayi bölgesi Gediz'e 7 km, Uşak Organize Sanayiye 30 km uzaklıktadır. Toplam 47 tane sanayi parseli oluşturulmuştur. Organize Sanayi Sitesi içerisinde bulunan sanayi kuruluşları şu şekildedir;

Gediz İplik Sanayi: Gediz'in istihdam hacmini artırmak amacı ile 1972'de kurulmuştur. Günlük 20-25 ton civarında pamuk işlenmektedir. 2005 yılında Gediz ve köylerden 100 kadın ve 400 erkek çalışmaktaydı (Berber, 2006, s. 73).

Gediz Plastik Sanayi: 2007 yılında kurulmuştur. Tesisin yıllık üretim kapasitesi 4.500 tondur. İlk dönemlerde 30 işçi çalışmaktaydı. Atık su boruları, basınçlı ve basınçsız su boruları, sondaj ve drenaj boruları, polipropilen oluklu levha üretimi ve şekillendirmesi ile bunlara ait bağlantı elemanları üretilmektedir (Gediz Plastik, 2025).

Gediz Mermer ve Toprak Sanayi: Gediz İplik Sanayisine bağlı olarak kurulmuştur. 1991'den itibaren tuğla, 1993'ten sonra mermer üretimine başlanmıştır.

Soylu Kendir ve İplik Sanayi: 1987'de bu bölgede var olan Kendir'i bölgeye kazandırmak amacı ile kurulmuştur. Şirket toplam 110.000 m², 20.000 m² kapalı alana sahip 3 fabrikada üretim yapmaktadır. İp ve halat fabrikasında, tarımsal amaçlı Balya ipi, Sera ipi, Organik tarım ipi, Biçerbağlar ipi ve Çuvalağzı iplerinin yanı sıra, Polipropilen Fibrilize bükümlü halatlar ile Yüksek Mukavemetli Polyester Örme halatlar üretilmektedir. Boru fabrikasında, PVC ve polietilen hammaddeden tarımsal amaçlı yer üstü sulama boruları ve ek parçaları, yer altı basınçlı temiz su ve içme suyu borularının üretimi yapılmaktadır. Kıl fitil fabrikasında, sürgülü kapı pencere ve alüminyum doğramalarda yalıtım malzemesi olarak kullanılan kıl fitil üretimi yapılmaktadır. Ek olarak, 2021 yılında yapılan yatırımlarla, Endüstriyel alanda kullanılan el tipi, Yüksek Gerdirmeli Makine tipi (Power ve Superpower) streç filmler ile tarımsal amaçlı kullanılan Silaj streci üretimine başlanmıştır (Soylu Group, İplik, 2025).

Gediz Ambalaj Sanayi: 1982 yılında yaklaşık on bin ortağın bir araya gelmesi ile Türkiye'nin ilk ve tek polipropilen çift katlı oluklu levha fabrikası olarak kurulmuştur. İştiraki olan Gediz Plastik A.Ş ile birlikte Kalite Yönetim Sistemi ile faaliyet gösteren fabrika, 6 adet

İtalyan malı üretim hattı, levha şekillendirme üniteleri ve geri dönüşüm tesisi ile Avrupa'nın en büyük üreticilerinden biridir (Gediz Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş., 2025).

Candan Makina: 1979 yılında plastik boru kaynak makinası üretimi ile satışa başlamıştır (Candan Makina, 2021).

Demiray: Isı cihazları ve zirai el aletler üretmektedir.

Doğuş Zeytin: 1983 yılında Balıkesir'in Burhaniye ilçesinde ilk defa peynir üretimi ile başlamıştır. Sonra il ve ilçelere dağılmıştır (Gediz Çiftliği, 2022).

Egemar: 2009 yılında doğal taş üretimi, ticareti ve uygulama hizmetleri amacıyla 30.000 m² arazi üzerine yıllık 50.000 m² mermer işlenmektedir (Gediz Organize Sanayi Bölgesi, 2019).

Elma yapı: 8.000 m² alanda 120 çalışanı ile revizyon müdahale kapağı üretilmektedir (Elma Yapı İnşaat, 2021).

Hermaksan: 1987 yılında HERİŞ adı ile kurulmuştur. Şu anda maden makinaları üretim fabrikalarıyla hizmet vermektedir (Hermaksan Makine, 2021).

İEGS: 1997 yılında İegs İç Ege Giyim Mobilya İnşaat Gıda ve Dahili Ticaret ve Sanayi A.Ş. adı ile kurulmuştur. Konfeksiyon imalatı alanında üretim yapmaktadır (İç Ege Giyim Sanayi, 2011).

Mutlu Gediz Geri Dönüşüm Tesisi: 1987 yılında Mutlu Akü fabrikasının üretim süreçlerinde ortaya çıkan kurşun esaslı atıkların geri dönüştürüldüğü fabrikadır (Mutlu Gediz Geri Dönüşüm Tesisi, 2021).

Nursan: Araçlardaki tüm elektriksel fonksiyonların çalışmasını sağlayan kablo demetlerini tasarlamakta, geliştirmekte ve üretmektedir (Nursan Elektrik, 2025).

Ramazanoğulları: Gıda ilaç imalat ve ticaret limited şirketine bağlı bitkisel yağ ve küspe üretimi yapan bir fabrikadır.

Serra Treyler: 1988 yılında ticarete başlamıştır. Gediz'de ise 2018 yılında başlamıştır. Römork üretim, fosfat kaplama, akrilik boya uygulaması, servis onarım hizmeti sunmaktadır (Serra Tryler, 2018).

GESPA: Gespa Gediz Eksoz Sanayi Paz. İnşaat Oto. Tic. Ltd. Şti. adı ile 1985 yılında kurulmuştur". Bir malın sadece fiyatına bakarak değerlendirmek bazı hileleri göze almak demektir" şiarıyla hareket etmişlerdir (GESPA Grup Gediz İnşaat, 2017).

Taşkın Tarım: 1995'te aile şirketi olarak kurulmuş, tıbbi-aromatik bitkiler ve meyvelerin kurutulduğu bir fabrikadır. 2000 yılından sonra yaş ve kuru meyve, tıbbi bitkiler vs. satışına başlamıştır. 2006 yılında Ilıca Kaplıcaları- Gediz/Kütahya aromatik bitkiler ve meyve kurutma tesisi faaliyete girmiştir. 2014 yılında ise Gediz OSB'de 2. tesisi kurulmuştur (Taşkın Tarım, 2016).

Akgün Şirketler Grubu: 1925 yılında tuğla ile başlamıştır. Yapı malzemeleri, otomotiv, sigorta, lojistik ve petrol alanlarında hizmet vermektedir.

Softeks Enerji Tekstil Tarım Turizm San. Tic. Ltd. Şti: 2016 yılında kurulmuştur. 120 örme makinası ve 80 kişi ile hizmete devam etmektedir. Aytuğ, Karaca, Beymen, Mavi,

Tudors, Altınyıldız gibi markalara fason olarak çorap imalatı gerçekleştirmektedir (Softeks Enerji Tekstil Tarım Turizm San. Tic. LTD. ŞTİ., 2016).

Baykapı: (Bayrak Mob. Mlz. Paz. San. Tic. Ltd. Şti.)1993 yılında mobilya ve orman ürünleri alanlarında hizmet vermektedir (Baykapı, 2021).

Alpino Mobilya: 1982 yılında kurulmuştur. 60.000 m²'lik üretim tesisi, yüksek kaliteli makine ve araçlarla devam etmektedir (Alpino Mobilya, 2024).

Özlü Elyaf: 2019 yılından itibaren silikonize boncuk, elyaf ve entegre yastık üretimi, ev tekstili, halı, mobilya ve züccaciye alanında üretimi mevcuttur (Özlü Elyaf, 2019).

Biroğul Kereste: (Biroğul Ahşap Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi) Kapı serezi, lambri, rabita imalatı, panel, kaba talaş, toz talaş imalatı gibi alanlarda faaliyeti vardır.

Karabulut Dış Ticaret A.Ş.: 1987 yılında kurulmuştur. Üretimden arta kalan tekstil parçalarının geri dönüşümünü gerçekleştirmektedir (Karabulut Dış Ticaret Anonim Şirketi, 2021).

Bunun yanı sıra, Gülçağ Tekstil, Özbirlik Tekstil, Azmioğlu- Sirgeli Tekstil, Nades Gıda, Gepa İplik San. Tic. A.Ş., Gediz Hakan Makina, Tutakoğulları, Selim Gıda, Ela İplik Tekstil, Argostekstil Rejenere Pamuk İpliği Üretim Tesisi, HTC Gıda Meyve Sebze Kurutma Tesisi, Gediz Metalurji, Güner Süt, Gönültaş Mobilya, Kale Kadife, Yılmaz Palet gibi kuruluşlar da sanayi sitesinde yerini almıştır.

1972 yılında Gediz'de Halk Kütüphanesi açılmıştır. Özyurt Mahallesi'nde bulunan kütüphanede 2023 yılı itibari ile bulunan kitap sayısı 15.856' dır.

1974 yılında Kıbrıs Barış Harekâtı için tüm ülke içinde bağış kampanyaları düzenlenmiştir. Haberlerde de yayınlanan bu kampanya için Gediz de para toplamış, toplanan para 270.887.28 lirayı bulmuştur.

1987'de Murat Dağı gibi Ilıca Kaplıcaları da Bakanlar Kurulu kararı ile Termal Turizm merkezi ilan edilmiştir. Ilıca Termal Tatil Köyü su oyunları merkezi Gediz'e 13 km mesafede ve Uşak-İzmir karayoluna 45 km mesafede bulunmaktadır (Gediz Belediyesi, 2020). Ilıca kaplıcaları 87 °C bol miktarda sülfat, bikarbonat, sodyum, magnezyum ve meteborik asit içermektedir (Avcı, 2012, s. 158). Dört yanı ormanlarla çevrili olan kaplıcalar her türlü hastalığın tedavisi için kullanılmaktadır (Son Posta Gazetesi, 1935, s. 4; Yurt Ansiklopedisi, 1975, s. 5287). Ilıcada sauna, erkek ve kadın hamamı, jakuzi, buhar odası, tuz odası, kadın ve erkek aquapark ve çocuk oyun odası bulunmaktadır.

1991 yılında Gediz Lisesi Karabük Demir-Çelik işletmeleri ve işçilerin üstlendiği binada açılmıştır. 1993-1994 yılları arasında Kütahya Dumlupınar Üniversitesine bağlı Gediz Meslek Yüksekokulu, İlçeye 3 km mesafede 418.000 m² alan üzerine kurulmuştur. Eğitime giyim dalında 30 ve Moda Konfeksiyon dalında 18 öğrenci ile başlamıştır. Daha sonra bölüm sayısı artırılmıştır (Berber, 2006, s. 43). 1 amfi, 5 laboratuvar, 3 atölye, 11 derslik bunun dışında teorik ve uygulama dersleri mevcuttur. MYO'nun basketbol, voleybol, futbol, tenis, masa tenisi gibi spor faaliyetlerinin yapıldığı bir tesisi bir de kütüphanesi bulunmaktadır. Üniversitenin ilçeye kazandırılması sonucunda Gediz'in sosyal ve ekonomik yapısında gelişmeler meydana gelmiştir. Öğrencilerin kalacak yere olan ihtiyaçlarını ve kaliteli vakit

geçirmelerini sağlamak amacı ile Gediz’de birçok kuruluş üniversitenin açılmasından sonra daha da artmıştır (Pınar, 2012, s. 130). Üniversitenin 2 km uzaklığında Kredi Yurtlar Kurumuna bağlı 736 kişilik kız öğrenci yurdu, 176 kişilik erkek öğrenci yurdu yapılmıştır. MYO 2022’de 9 bölüm ve 11 program şeklinde eğitim-öğretim faaliyetine devam etmektedir. Bölümleri; Bilgisayar Teknolojileri, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik, Elektronik ve Otomasyon, Finans Bankacılık ve Sigortacılık, Hukuk, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik, Tasarım, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler, Yönetim ve Organizasyondur. Üniversitenin Programları ise şu şekildedir; Bilgisayar Programcılığı, Büro Yönetim ve Yönetici Asistanlığı, Mekatronik, Bankacılık ve Sigortacılık, Adalet, İş Sağlığı ve Güvenliği, Grafik Tasarım, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama, Lojistik, Sağlık Kurumları İşletmeciliği olarak gençlere eğitim hizmeti sunmaktadır (Gediz Meslek Yüksekokulu, 2022).

4. 2000 Yılından 2020 Yılına Kadar Gediz’in Dönüşümü

Gediz’de Linyit kömürünün bulunmasından ve çıkarılmasından sonra ilçede her geçen gün sanayiye bağlı gelişmeler de beraberinde gelmiştir (BOA, 125-23-8. Belge tarihi: 23.03.1951, s. 1). Gediz ilçesine bağlı Sazköy’de bulunan linyit madeni işletme hakkı, ihale ile Ali Rıza Kuzucan’a verilme kararı verilmiştir. Kömürün taşınması nakliye sayısını ve burada çalışan işçi sayısını artırmıştır. Nakliyenin otomobil ile taşınmasından kaynaklı bu durum oto tamirciliği sektörünü de doğurmuştur.

2005 yılına gelindiğinde Çevre ve Orman Bakanlığı Çevre Yönetim Genel Müdürlüğünün 26.05.2005 tarih ve 2005/6 sayılı genelgesi ile İl ve İlçe sınırları içerisinde Seyitömer Linyit Kömürü satışı ve depolanması yasaklanmıştır. “Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği” Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik; mücavir alanları içerisinde Belediyelerin, kurallara uygun olmayan yakıtları üretenleri, satışa sunanları, ısıtma tesisi kuran ve işletenleri denetlemek ve hakkında işlem yapmakla yükümlü olduklarını belirtmiştir (Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2009). Bu genelgeden sonra yapılan araştırmalar Gediz İlçesi’nde üretilen kömürün kükürt oranının yüzde 6–8 civarında olmasından kaynaklı ciddi sorunlar yaratacağı tespit edilmiştir. Kömürün ısınma amaçlı kullanılmasının uygun olmadığı ortaya çıkarılmıştır. Yönetmelik sonucunda birçok kömür işletmesi kapanırken orada çalışanların çoğu işsiz kalmıştır. Ayrıca 2014 yılında madencilik sektörü ile ilgili çıkarılan Torba Yasasının kabulünden sonra da geri kalan madenler kapatılmıştır (Resmî Gazete, 2014).

1954 yılından beri Gediz’in Gökler Beldesinde bulunan kömür havzasında Linyit Kömürü üretimi yapan KİAŞ Kömür İşletmeleri, Gediz Madencilik, Soylu Kömür İşletmeleri, Güneşler Madencilik, Cengiz Madencilik, Kretase Madencilik, Netma Madencilik, Güney Madencilik, Akkuş Madencilik ve Yüksel Madencilik’te kömürün pazar kaybı yüzünden üretim düşüşü yaşanmıştır. 2 bin 500 civarı olan işçi sayısı da 700’e kadar inmiştir. Toplamda 8 işletmede kömür üretimi durdurulmuştur (Milliyet Gazetesi, 2014).

Şehirleşmede hızlı atılımlar ülke genelinde yaygınlaşan Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) adı altında sürdürülmüştür. Türkiye’de yaşanan konut sıkıntılarına çözüm olması amacı ile evler inşa edilmiştir. Gediz Belediyesi de kura yöntemi ile evleri dağıtmıştır. 2006’da başlayan TOKİ, ilk evlerini 2008’de 280 konut olarak ailelere ulaştırmıştır (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, 2018). Gelişen ve genişleyen Gediz ışığında ilçe ile birleşen Umurbey

Mahallesi, Muhipler ve Dayınlar da Gediz'e katılmış, mahalle olarak yerleşime devam etmiştir (BOA, 375-14-10. Belge tarihi: 29.02.1972, s. 2). Danıştay 3.dairesinin 7/12/1971 tarih ve 1971/639-650 sayılı kararı üzerine Muhipler Köyü, Gediz sınırları içerisinde dahil edilmiştir. Muhiplerde bulunan 610 seçmenden 556'sı yapılan oylamaya katılmış hepsi evet oyu kullanmıştır.

Eskiden Eskigediz'de "Gencer Bayramı" olarak bilinen "Küçükbaş hayvan panayırı" yapılırken 2003 yılında dönemin Belediye Başkanı (İsmail Şenol'un Başkanlık yılları 1999- 2004 arasındadır) tarafından "Gediz Tarhana ve Gencer festivali" olarak değiştirilmiştir. Bu sayede ilçenin ticareti canlanmış ve de Gediz'in çevre şehirlere tanıtımı yapılmıştır. Cumhuriyetin 100. Yılında Tarhana festivalinin 19.su yapılmıştır.

Yine 2003 yılında (depremten önceki yerleşim yeri olan) Eskigediz Belediyesi, Tarihi Kentler Birliğine üye kabul edilmiştir. 1 Haziran'da 04 sayılı kanun ile kabul edilen birliğe dönemin Eskigediz Belediye başkanı şöyle bir açıklama yapmıştır:

"Eskigediz tarihi ve doğal çevre korumasına, yerel yönetim politikalarına önem ve ağırlık verdiği bu konuda kent kültürünü sivil toplum katılımını ve toplumsal duyarlılığı geliştirme çabaları içinde bulunduğu, yerleşme dokusunun önemli ve etkin bir kesimi 'kentsel sit, arkeolojik sit, tarihsel sit, doğal sit' olarak tescil edildiği güçlü ve önemli anıtsal yapıları bulunduğu için kabul edilmiştir" (Pınar, 2012, s. 515).

2011-2012 yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Gediz Meslek Yüksekokul bünyesinde Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı olarak kurulan, Dumlupınar Üniversite Rektörlüğünün teklifi ve YÖK genel kurulunun 5 Nisan 2012 tarihli kararı ile adı daha sonra Gediz Sağlık Hizmetleri MYO olarak değiştirilen 2. bir üniversite açılmıştır. İlk mezunlarını 2013 yılı Haziranında vermiştir. 2018 yılında İlk ve Acil Yardım Programı da üniversiteye katılmıştır. 2018 yılında DPÜ bünyesinde sağlıkla ilgili tüm fakülte ve yüksekokullar Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesine bağlanmıştır. Üniversitede 5 sınıf, 150 kişilik 1 konferans salonu, 1 uygulama laboratuvarı bulunmaktadır. Sağlık hizmetleri MYO'nda bulunan bölümler, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım, Çocuk Bakım ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Eczane Hizmetleri bölümü olmak üzere 4 ayrı bölümü içermektedir(Gediz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,2011).

2016 yılında Gediz Gençlik Merkezi ve Kütüphanesi hizmete açılmıştır. Kütüphane 350 m²lik alanda kurulmuştur. Mimarisi Selçuklu mimarisinden esinlenerek sekizgen şekilde tasarlanmıştır. İçerisinde 6 tane 4 er kişilik masalar vardır. İhtiyaca göre 24 tane okuma rahlesi koyulmuştur. Süreli yayınlar için 2 dolap ve okunması için 6 koltuk mevcuttur. 26 ayrı konu başlığı ile 12.420 kitabı içerisinde barındırır. Prestij, Kişisel Gelişim, Pazarlama, İş-Ekonomi, Tarih, Çağdaş Türk Edebiyatı, Çağdaş Dünya Edebiyatı, Çocuk, Aile-Çocuk, Karikatürler, Dünya Klasikleri, Türk Klasikleri, Sosyoloji, Felsefe, Psikoloji, Araştırma- İnceleme, Biyografi, Günlük-Anı, Dergiler, Hobi, Bilim, Yemek- Bitki, Gezi, Sağlık, Sanat, Mimari, Bestseller, Tasavvuf ve Takım eserler mevcuttur (Gediz Belediyesi,2020).

5. 2020 Yılından Günümüze Gediz

Gediz'de toplam 40.869 hektar tarım alanı, 22.020 hektar hububat, 730 hektar sanayi bitkileri, 2690 yem bitkileri, 6.930 hektar baklagiller, 905 hektar diğer tarla bitkileri

bulunmaktadır. 4.210 hektarı nadasa bırakılmış, 450 hektarı da tarıma elverişli alanlardır. 1510 hektarı sebze alanları, 904 hektarı bağ bahçe olarak kullanılmıştır. Şehirde 1 adet Pancar Bölge Şefliği, 6 Tarım Kredi Kooperatifi, 14 Köy Kalkınma Kooperatifi, 2 Sulama Kooperatifi, 9 Yem Bayii, 5 Ziraî İlaç Bayi, 4 Çiftçi Malları Koruma Başkanlığı bulunmaktadır (Gediz Belediyesi, 2020). 2023 yılında Gediz’de ilk defa tarım ve hayvancılık fuarı kurulmuş, 100 firma ve 200 markayı ağırlamıştır (Yenigediz Gazetesi, 2007). Artı ürün kapsamında belirli seviyeye ulaşan şehir, ürettiği ürünlerin yurtdışına satışını da yapmaktadır. 100.yıl itibari ile Gediz’den yurtdışına ihraç edilen ürünler arasında mobilya, gıda ürünleri, çorap, seramik, oluklu levha, kurşun bulunmaktadır. Başlıca ihracat yapılan ülkeler arasında ise Almanya, Belçika, Sırbistan, Arnavutluk, Romanya, İngiltere, Makedonya, Yunanistan, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, Umman, Suudi Arabistan yer almaktadır (Yenigediz Gazetesi, 2007).

Gediz’de 2024 tarihi itibariyle merkez İlçede Gediz Belediyesi, Eskigediz, (BOA, 644-40-2. Belge tarihi: 07.12.1988, s. 75). Danıştay kararı ile Gediz ilçesine bağlı Eskigediz’e 07/12/1988 tarihinde belediye kurulması, 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun 7469 sayılı yasayla değiştirilen 7. Maddesine göre kabul edilmiştir. Yapılan oylama ile 2016 seçmenden 1802’si katılmış, 1754 kişi evet oyu kullanmıştır. Gökler ve Yenikent belediyeleri mevcuttur. Bunun dışında ilçeye bağlı, Akçaalan, Altinkent, Abide, Akkaya, Aksaklar, Aliaga, Alikahya, Arıca, Aşıkapasa, Cebail, Çeltikçi, Çomaklar, Çukurören, Dede, Dere, Değirmen, Dörtdeğirmen, Ece, Erdoğan, Fırdan, Gümele, Göynük, Göynükören, Gümüşlü, Gürlek, Güzüngülü, Hacıbaba, İlicasu, Işıklar, Kayaköy, Karaağaç, Kayacık, Kıran, Köpenez, Kurtçam, Pınarbaşı, Polat, Sandıklı, Saruhanlar, Saz, Sazak, Soğuksu, Sumaklar, Tepepınar, Uğurluca, Üzümlü, Vakıf, Yağmurlar, Yayla, Yeğınler, Yelki, Yenigüney, Yeşilova, Yumrutaş, Yunuslar, Yeşilçay köyleri de mevcuttur (Gediz Belediyesi, 2020).

100. Yıl itibari ile şehirde Zafer Anaokulu, Haymeana Anaokulu, Mehmet Akif Ersoy İlkokulu, Zafer İlkokulu, Kurtuluş İlkokulu, Dayınlar İlkokulu, İsalet İlkokulu, Atatürk Ortaokulu, 1 Eylül İmam Hatip Ortaokulu, Fatih Ortaokulu, Mehmetçik Ortaokulu, Dayınlar Ortaokulu, İsalet Ortaokulu, Gediz Fen Lisesi, (TBMM Zabıt Ceridesi,2018). TBMM Gediz için Fen Lisesi talebinde bulunmuştur. Gediz Anadolu İmam Hatip Lisesi, Gediz Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Gediz Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Mustafa Necip Alayeli Anadolu lisesi, Şehit Hüseyin Gürlekli Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Yunus Emre Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Gediz Rehberlik ve Araştırma Merkezi, 15 Temmuz Şehitleri Özel Eğitim Uygulama Merkezi, Gediz Bilim ve Sanat Merkezi, Gediz Mesleki Eğitim Merkezi ve Halk Eğitim Merkezi bulunmaktadır (Gediz Kaymakamlığı, 2021). Gediz Halk Eğitim merkezinde Mesleki Teknik Kursları, Bilgisayar İşletmenliği Kursu, Okuma-Yazma Kursları, Hızlı F Klavye Kursu, Sosyal-Kültürel Kurslar ve etkinlikler yer almaktadır. Ayrıca İlçede oluşturulan Bakanlığa bağlı müdürlükler sayesinde halk sosyal aktivite imkânı bulmuştur. Gediz’de bulunan Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğünde futbol turnuvaları, halk oyunları, badminton, masa tenisi, güreş ve tekvando gibi kurslarla gençler hem kaliteli zaman geçirebilmekte hem de o alanlarda uzman olabilmektedirler. Gediz insanının bölgeden haberdar olması kapsamında şehirde Yenigediz ve Bölgem gazetesi ve Bizim Gediz gazetesi (Kerem Medya) faaliyetlerini yürütmektedir.

100. yıl ışığında Gediz’de bulunan diğer faaliyet alanları şu şekildedir;

-İlçede bir Devlet Hastanesi bir tane de Aile Sağlığı Merkezi yer almaktadır. Kütahya Gediz Devlet Hastanesi 3 Bloktan oluşmaktadır. A blok 1974 yılında Umurbey Mahallesinde kurulmuş çeşitli branşlara sahip 64 yatak kapasitesine sahiptir. B blok 1972 yılında SSK Dispanseri olarak başlamış, 1984 yılında Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK), hastaneye dönüştürülmüştür. C blok 2004'te faaliyete başlamıştır. SSK hastanelerinin 01.09.2015 yılında Sağlık Bakanlığına devredilmesi ile 36 yataklı 2 Bloktan oluşan yer Gediz Devlet Hastanesine eklenmiştir. Yıllar geçtikçe hizmet alanlarını genişleten hastanede 1998'de Hemodiyaliz Ünitesi, 2009'da Yoğun Bakım Ünitesi, 2013 yılında da Fizik Tedavi Ünitesi kurulmuştur. 01.04.2017 yılında yeni yerine taşınmıştır. A,P,Y,İ Bloklarından oluşmakta ve 57.645 m²'lik alanda yer almaktadır. Bunun 12.502 m²'si kapalı alandır. Ameliyathane, poliklinik, acil servis, diyaliz, fizik tedavi, yoğun bakım, görüntüleme merkezi, radyoloji, laboratuvar hizmetleri mevcuttur (Gediz Devlet Hastanesi, 2021). Gediz Aile sağlığı Merkezi ise Uluoymak Mahallesinde yer almaktadır. Muayene, düzenli kullanılan ilaçların yazılması, aile planlaması, laboratuvar, gebe takibi, bebek takibi, acil müdahale, aşılama, enjeksiyon, pansuman gibi hizmetler vermektedir (Gediz Uluoymak Aile Sağlığı Merkezi, 2025).

-Gediz'in en büyük yeşil alanı Adnan Menderes Yaşam Parkı, Gediz halkının boş zamanlarının değerlendirilmesi ve kaliteli vakit geçirilmesi için tasarlanmıştır. İçerisinde yer alan kır düğün salonu, kamelyaları, zabıta binası, mescit ve şadırvan, kadınlar lokali, ağaç ev, gözetleme kulesi, çocuk oyun grupları, göletler, bisiklet ve yürüyüş yolları, açık hava sahnesi, piknik alanları, spor alanları, masal parkı, fitness alanları ve otoparkı ile herkesin ihtiyaçlarını karşılayabilecek donanıma sahiptir (Gediz Kaymakamlığı,2021; Yenigediz Gazetesi, 2007).

-2016 yılında Gediz'de kurulmuş olan Kadraj işletmesi ile birlikte Gediz'de dış çekim ayrı bir ivme kazanmıştır. İşletme'nin kurucusunun uluslararası ödüllü fotoğrafçı olması şehir hayatına sanatsal dokunuş sunmaktadır.

-Gediz'de şu anda haftalık olarak cumartesi günleri kurulan Pazar yeri mevcuttur. Gediz çarşısına yakın ve Kütahya-Uşak karayolu kenarında yer almaktadır.

-Gediz'de toplam 4 etap Toki bulunmaktadır. 5. Etap Toki'nin çalışmalarına yeni başlanmıştır (Yenigediz Gazetesi, 2007).

-Ayrıca şehirde 50×30M kapalı halı saha, 40×20M Futbol sahası, 5 adet çok amaçlı spor alanları bulunmaktadır (Gediz Kaymakamlığı, 2021).

-Yeni kurulmuş olan yarı olimpiik yüzme havuzu da şehrin gözdesi olmuştur.

SONUÇ

Tarihin en eski dönemlerine kadar uzanan Gediz, yerleşim yeri olduğundan bugüne dek önemini koruyan bir yer olmuştur. Gediz deyince akıllara geçmişten günümüze geleneklerini sürdürmüş bir şehir gelmektedir. Yöresel lezzetleri, örf ve adetleri ile ön plana çıkan şehrin ekonomisi tarih boyunca tarıma dayalı şekilde yapılmıştır. Hayvancılık ise kırsal kesimlerde yaygındır. İlçe fay hatlarının aktif olduğu bir arazide bulunmaktadır. Nitekim ikinci derecede deprem kuşağında yer almaktadır. Bu sebeple geçmişten günümüze depremin yaşandığı bir coğrafyadadır. Frigler döneminden başlayarak, Lidyalılar, Persler, Romalılar ve Bizans İmparatorluğu dönemlerinde önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Selçukluların Anadolu'ya yerleşmesi ile Gediz, Türk hâkimiyetine girmiştir. Osmanlı İmparatorluğu

döneminde de önemli bir kaza merkezi olarak karşımıza çıkmaktadır. Şehir, Kurtuluş Savaşı yıllarında düşman işgaline uğramış, ardından büyük bir kurtuluşa sahne olmuştur.

Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra Türk devrimleri ile küllerinden yeniden doğmayı başarmıştır. Tarihi sadece savaşlarla değil depremlerle de yazan Gediz'i, 1970 yılında büyük bir deprem beklemektedir. Depremın yıkıcı etkisinin yanında, evlerin çoğunun ahşap olmasından kaynaklı yangınların da beraberinde gelmesi ile şehirde konutların çoğu yıkılmıştır. Gediz'de derin izler bırakan depremden sonra şehir 7 km güneyinde bulunan "karılar pazarı" denilen bölgeye taşınmıştır. Yenigediz adını aldıktan sonra Belediye yatırımları ile beraber sosyal alanlar, kültür merkezleri inşa edilmiş, modern altyapı hizmetleri ile şehir kısa sürede canlı bir hayat imkanını gözler önüne sermiştir.

Gediz demografik dokuyu, şehirde iki tane MYO' nun kurulması ile sağlamıştır. Üniversiteler aynı zamanda sosyo-ekonomik büyümeyi de beraberinde getirmiştir. Eğitim ve sağlık alanındaki gelişmeler ilçenin refah düzeyini de artırmıştır. Böylece genç nüfus ve dinamizm şehri canlandırmıştır.

Gediz'in, dağların ve kaplıcaların arasında yer tutması şehri doğal bir turizm merkezi haline getirmiştir. Tüm bu imkânların değerini bilen Gediz halkı, doğal faaliyetleri kullanarak turizmi daha da canlandırma yoluna gitmiştir. Gediz çevresinde bulunan Murat Dağı ve Ilıca Kaplıcaları birer "Termal Turizm Merkezi" ilan edilmiştir. Termal turizm merkezinde aquapark, sauna, hamam gibi faaliyetler yapılabilirken aynı zamanda kaplıcalar her türlü hastalığın tedavisi için de kullanılmıştır. Murat Dağı'nda kayak merkezinin de yer alması hem yaz hem kış turizmini aktif kılmaktadır. Doğa ile iç içe, her türlü flora ve faunanın yer aldığı bu merkezler, insanların şehrin stresinden uzaklaştığı, oksijen depoladığı yenilenme alanlarıdır.

Gediz'in tarihini anlatan çalışmaların eksik olması, Gediz şehrinin son yıllarındaki pek çok gelişmeye değinilmemiş olması bu konunun seçilmesinde etkili olmuştur. Gediz'de bugünü anlamaya, geçmişten başlamanın önemini anlatan bir çalışma ortaya çıkarılmıştır. Mevcut Gediz'i görünce anlıyoruz ki artık karşımızda doğa turizmi ile kültürün harmanlandığı bir şehir ortaya çıkarılmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Çalışmanın, tüm süreçlerinin araştırma ve yayın etiğine uygun olduğunu, etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine uyduğumu beyan ederim.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Çalışma tek bir kişi ile hazırlanmıştır.

Etik Kurul İzni

Bu makalede etik kurul iznine gerek yoktur. Etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin ıslak imzalı onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarında yer almaktadır.

Çıkar Beyanı

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akşam Gazetesi. (25 Haziran 1944, S.1).Kütahya ve Gediz’de şiddetli zelzele oldu. <https://www.gastearsivi.com/gazete/aksam/1944-06-25/1> adresinden 12 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Alpino Mobilya. (2024). Hakkımızda. <https://www.alpino.com.tr/hakkimizda> adresinden 5 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Askeri Tarih Belgeler Dergisi. (2007). Büyük taarruz ve İzmir’in kurtuluşu. 121, 53-58. https://www.msb.gov.tr/Content/Upload/Docs/askeritariharsiv/ATBD_121.pdf adresinden 3 Ekim 2024 tarihinde alındı.
- Ateş, S., Namal, Y. ve Erdoğan, M. (2019). *Harf inkılabı ve millet mektepleri*. Ötüken Neşriyat.
- Avcı, F. (2012). *Kütahya ilinin turizm coğrafyası* [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. <https://www.atauni.edu.tr/yuklemeler/fd7c4923810bd83f6830a5a116d721a5.pdf>
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1944.06.11). *Kütahya’nın Simav, Gediz, Emet ve Tavşanlı kazalarına bağlı köylerde yapılan düzenlemeler*. (Yer Numarası:171-32-3). s.4. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1944.25.06). *Gediz Depremi sonrası heyetin yaptığı yardımlar*. (Yer Numarası:1584-464-2). s.2. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1945.27.08). *Yıkılan ve zarar gören yerlerin zararlarının temini*. (Yer Numarası:1584-464-2). s.1.Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1951.23.02). *Kütahya-Gediz Parti Binası ve halkevinin tamiri ve ihtiyaçlarının giderilmesi*. (Yer Numarası:1755-1125-3). s.6. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1951.23.03). *Kütahya’nın Gediz İlçesine Bağlı Saz Köyünde bulunan Linyit Madeni işletme imtiyazının Ali Rıza Kuzucan’a verilmesi*. (Yer Numarası:125-23-8). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1955.25.08). *Gediz- Demirköprü Barajı Hidroelektrik Santralinde elektrik üretilmesi, nakli ve satışının Ege Elektrik Türk Anonim Şirketine verilmesi*. (Yer Numarası:140-80-4). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1956.12.01). *Gediz- Kayaköy Hidroelektrik tesisleri hakkında*. (Yer Numarası:94-588-1). s.6. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1970.28.05). *1970 Yılı Mart ve Nisan Aylarında merkezi Gediz olan bölgede meydana gelen depremden zarar görenlerden, silah altına alınacak olanların celpelerinin bir yıl ertelenmesi*. (Yer Numarası:251-38-13). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1970.04.12). *Gediz Depreminden zarar gören esnaf ve küçük sanatkarın Türkiye Halk Bankasına olan borçlarının ertelenmesi*. (Yer Numarası:259-84-19). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1970.05.08). *Gediz ilçe merkezinde meydana gelen depremde zarar gören 83 ailenin Altıntaş ilçesi Dumlupınar bucağına yerleştirilmesi*. (Yer Numarası:255-59-6). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.

- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1970.10.11). *Gediz Depremi dolayısıyla Akçaalan bucağında evleri yıkılan ailelerin Kütahya il merkezinde geçeköndü önleme bölgesi sahasına yerleştirilmesi*. (Yer Numarası:259-79-7). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1970.05.08). *Gediz ilçe merkezinde depremde zarar gören 2349 ailenin Karılar Pazarı mevkiine yerleştirilmesi*. (Yer Numarası:255-59-5). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1971.20.03). *Hollanda'nın Gediz depremzedeleri için gönderdiği tereyağının paketlenme ve tanzim satışı işinin Et ve Balık Kurumuna verilmesi*. (Yer Numarası:263-19-9). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1972.29.02). *Kütahya'nın Muhipler Köyünün Gediz Belediyesi sınırları içine alınması*. (Yer Numarası:375-14-10). s.2. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1988.07.12). *Eskigediz Belediyesinin Kurulması*. (Yer Numarası:644-40-12). s.75. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi. (1998.27.05). *GEDAŞ Gediz Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi ne elektrik dağıtım ve ticareti yapma görevi verilmesi*. (Yer Numarası:936-173-3). s.1. Devlet Arşivleri Başkanlığı.
- Baykapi. (2021). Tarihçemiz. <https://baykapi.com.tr/hakkimizda> adresinden 5 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Berber, E. (2006). *Gediz'de şehrsel gelişme* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=q_35Elx1WjuXmpjiIlc_3A&no=hh58cnClbR3dWn5wJ8H8FA
- Candan Makina. (2021). Bir başarı hikayesi. <https://www.candanmakina.com/tr/bir-basari-hikayesi> adresinden 7 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Cumhuriyet Gazetesi. (26 Ağustos 1935, S.5) 2660 metre yükseklikte yüz yaylası olan dağ. <https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/1935-08-26/5> adresinden 13 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Cumhuriyet Gazetesi. (3 Şubat 1938, S.8). Ege'de bütün nehirler süratle yükseliyor. <https://www.gastearsivi.com/gazete/cumhuriyet/1938-02-03/8> adresinden 13 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2009). Isınmadan kaynaklanan hava kontrolü yönetmeliği. <https://www.cmo.org.tr/isinmadan-kaynaklanan-hava-kirliliginin-kontrolu-yonetmeliği-16764> adresinden 11 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.
- Elma Yapı İnşaat. (2021). Hakkımızda. <https://elmayapi.com/hakkimizda> adresinden 7 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Enerji Atlası. (2014). Kayaköy hidroelektrik santrali. <https://www.enerjiatlası.com/hidroelektrik/> adresinden 8 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.
- Erdoğan, M. (2006). *Millî mücadelede Kütahya ve çevresindeki savaşlar* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.

- Erinç, S., Bilgin, T., Bener, M., Sungur, K., Erer, S. ve Göçmen, K. (1970). *28 Mart 1970 Gediz depremi tatbiki jeomorfolojik etüt*. İstanbul Üniversitesi Enstitü Yayınları.
- Erkan, N. Ç., Seçilmişler, T. ve Boşdurmaz, N. (2007). 35 yıl sonra Gediz depremi: Depremin, yaşayanlar ve iki yerleşme üzerindeki etkileri. *TÜBA Kültür Envanteri Dergisi*, (6), 139-149. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubaked/issue/57276/810139>
- Gediz Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş. (2025). Türkiye'nin lideri global oyuncu. <https://gedizambalaj.com/pages/hakkimizda> adresinden 7 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Belediyesi. (2020). Gediz tarihi. <https://gediz.bel.tr/Gediz-Tarihi> adresinden 19 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Çiftliği. (2022). Hakkımızda. <https://www.gedizciftligi.com.tr/hakkimizda/> adresinden 6 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Devlet Hastanesi. (2021). Tarihsel gelişim. <https://gedizdh.saglik.gov.tr/TR-28582/hakkimizda.html> adresinden 6 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Kaymakamlığı. (2021). Belediyeler. <http://gediz.gov.tr/mahalli-idareler> adresinden 30 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Meslek Yüksekokulu. (2022). Bölüm ve programlar. <https://gedizmyo.dpu.edu.tr/tr/index/sayfa/11509/bolum-ve-programlar> adresinden 15 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Murat Dağı Termal ve Kayak Merkezi. (2022). Hakkımızda. <https://muratdagi.gediz.bel.tr/hakkimizda> adresinden 12 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Organize Sanayi Bölgesi. (2019). Egemar mermer. <https://egemarmermer.com.tr/> adresinden 8 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Organize Sanayi Bölgesi. (2024). GOSB'nin kuruluşu. <https://gedizosb.org.tr/kurumsal/gosb-nin-kurulusu/> adresinden 12 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Plastik. (2025). Hakkımızda. <https://www.gedizplastik.com.tr/kurumsal/hakkimizda> adresinden 7 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu. (2011). Hakkımızda. <https://gshmyo.ksbu.edu.tr/defaultx/sayfa/498/hakkimizda> adresinden 15 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Ticaret ve Sanayi Odası. (2022). Tarihçe. <http://gediztso.org.tr/KURUMSAL/Tarih%C3%A7e/tabid/13906/Default.aspx> adresinden 16 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.
- Gediz Uluoymak Aile Sağlığı Merkezi. (2025). Hakkımızda. <https://www.doktortakvimi.com/klinikler/kutahya-gediz-merkez-uluoymak-aile-sagligi-merkezi> adresinden 7 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.

- GESPA Grup Gediz İnşaat. (2017). GESPA Gediz Kurumsal. <https://gespagrup.com/kurumsal> adresinden 8 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Goetz, P. W. (1988, C.9). *Ana britannica, genel kültür ansiklopedisi*. Hürriyet Ofset A.Ş.
- Göksal, H. (2013). *19. y.y. ortalarında Gediz'in sosyal ve ekonomik tarihi*. Gediz Belediyesi Kültür Yayınları.
- Güner, Y. (2022). Gediz Depreminde yürütülen insani yardım çalışmalarının afet yönetim bağlamında değerlendirilmesi. *Toplum, Ekonomik ve Yönetim Dergisi*, 3(2), 121-150. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teyd/issue/73560/1168535>
- Hermaksan Makina. (2021). Şirket tarihçesi. <https://hermaksanmakina.com/hakkimizda/> adresinden 8 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Hürriyet Gazetesi. (2018). Murat Dağında görsel şölen. <https://www.hurriyet.com.tr/seyahat/murat-daginda-gorsel-solen-40762784> adresinden 16 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- İç Ege Giyim Sanayi. (2011). Hakkımızda. <https://www.icegegiyimsan.com/hakkimizda> adresinden 7 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Jaeschke, G. (1970). *Türk millî mücadele kronolojisi*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Karabulut Dış Ticaret Anonim Şirketi. (2021). Hakkımızda. <https://karabulut.com/kurumsal> adresinden 5 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Kayaköy Belediyesi. (2011). Kayaköy tarihçe. <https://www.kayakoy.bel.tr/tarihçe> adresinden 6 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Milliyet Gazetesi. (2014). İşsiz kalan kömür işçileri. <https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/kutahya/gediz-de-issiz-kalan-komur-iscileri-perisan-10520078> adresinden 12 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.
- Mutlu Gediz Geri Dönüşüm Tesisi. (2021). Mutlu Gediz. <https://www.mutlu.com.tr/mutlu-gediz> adresinden 7 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Nursan Elektrik. (2025). Hakkımızda. <https://nursanelektrik.com/tr/hakkimizda> adresinden 5 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Özav, L. (1999). Gediz iklimi hakkında. *Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(3), 21-36. <https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/2999/21-36.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden 5 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Özbay, R. ve Genç, S. (2020,28, Ekim). Birinci beş yıllık sanayi planı. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 1-4. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/yazardetay/998/Prof.%20Dr.%20Rahmi%20Deniz%20%C3%96ZBAY>
- Özlu Elyaf. (2019). Hakkımızda. <http://ozluelyaf.com/Hakk%C4%B1m%C4%B1zda/> adresinden 8 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Pınar, M. (2012). *Gediz ansiklopedisi*. Gediz Belediyesi Kültür Yayınları.

- Resmî Gazete. (2014). Başbakanlık mevzuatı geliştirme ve yayın genel müdürlüğü, iş kanunu. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140911M1.pdf> adresinden 16 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Serra Tryler. (2018). Hakkımızda. <https://serratreylar.com/kurumsal/hakkimizda> adresinden 7 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Softeks Enerji Tekstil Tarım Turizm San. Tic. LTD. ŞTİ. (2016). Hakkımızda. <http://www.softeks.com.tr/about-us.html> adresinden 6 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Son Posta Gazetesi. (23 Temmuz 1935, S.4). Gediz Ilıcaları her hasta için kolaylık temin eder. https://www.gastearsivi.com/gazete/son_posta/1935-07-23/4 adresinden 14 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Son Posta Gazetesi. (20 Ocak 1938, S.5) Halkevleri faydalı hizmetler yapıyor. https://www.gastearsivi.com/gazete/son_posta/1938-01-20/5 adresinden 14 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Son Posta Gazetesi. (9 Aralık 1950, S.3). Gediz Elektriğe kavuştu. https://www.gastearsivi.com/gazete/son_posta/1950-12-09/3 adresinden 14 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Soylu Group İplik. (2025). Kurumsal. <https://soyluipik.com.tr/tr/corporate/hakkimizda> adresinden 6 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- Tan Gazetesi. (22 Nisan 1938, S.5). Zلزelenin sebepleri ve doğurduğu korkunç felaketler. <https://www.gastearsivi.com/gazete/tan/1938-04-22/5> adresinden 15 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Tanin Gazetesi. (31 Ocak 1945, S.7). Kütahya'da ilköğretim çalışmaları. https://www.gastearsivi.com/gazete/tanin_yeni/1945-01-31/7 adresinden 15 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Taşkın Tarım Sanayi ve Ticaret. (2016). Hakkımızda. <https://taskintarim.com/about.php> adresinden 6 Nisan 2025 tarihinde alınmıştır.
- TBMM Zabıt Ceridesi. (1971, C.62). TBMM basımevi. https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_dergisi_pdfler.birlesimler_diger_meclesler?v_mecelis=7&mecelis_kisa_adi=CS&diger_donem_adi=t10
- TBMM Zabıt Ceridesi. (27.D., C.8, 15 Aralık 2018). TBMM basımevi. <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d27/c008/tbmm27008033.pdf>
- Toplu Konut İdaresi Başkanlığı. (2018). İhale tarihleri. <https://www.toki.gov.tr/ihale-tarihleri/13955> adresinden 8 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.
- Ulus Gazetesi. (10 Haziran 1949, S.3). Gediz vadisinde yapılacak elektrik santrali. <https://www.gastearsivi.com/gazete/ulus/1949-06-10/3> adresinden 15 Ocak 2025 tarihinde alındı.
- Uzunçarşılı, İ. (2023). Kütahya şehri. Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Vakit Gazetesi. (26 Ağustos 1934, S.5). Uşak'ta Futbol. <https://www.gastearsivi.com/gazete/vakit/1934-08-26/5> adresinden 16 Ocak 2025 tarihinde alındı.

Yeni Asır Gazetesi. (26 Haziran 1935, S.2.). İçişleri Bakanı bir bildirim gönderdi. https://www.gastearsivi.com/gazete/yeni_asir/1935-06-26/2 adresinden 17 Ocak 2025 tarihinde alındı.

Yeni Gediz Gazetesi. (2007). Gediz tarım ve hayvancılık fuarı. <https://yenigediz.com/cevre/gediz-tarim-ve-hayvancilik-fuari-acildi/6577/> adresinden 7 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.

Yıldırım, E. (2005). *Toplumsal ve politik tarihimizde Gediz* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=IYfsLG_mYI8P00GMIE1xxQ&no=nGslDXe3pStmN6t4nVSZ3w

Yurt Ansiklopedisi. (1975, C.7). *Türkiye, il il: dünü, bugünü, yarını*. Anadolu Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

As a result of the archaeological studies, it is understood that Gediz dates back to the earliest periods of history. When Gediz is mentioned, a city that has maintained its traditions from the past to the present comes to mind. The economy of the city, which stands out with its local flavors, customs and traditions, has been based on agriculture throughout history. Animal husbandry is common in rural areas. This situation will change in the following processes and will come to the fore with investments made in different areas. The district is located in an area where fault lines are active. As a matter of fact, it is located in a second-degree earthquake zone. For this reason, it is in a geography where earthquakes have occurred from the past to the present. Starting from the Phrygian period, it has been an important settlement during the Lydian, Persian, Roman and Byzantine Empire periods. With the settlement of the Seljuks in Anatolia, Gediz came under Turkish rule. It also appears as an important accident center during the Ottoman Empire. The city was invaded by enemies during the War of Independence and then witnessed a great liberation. For this reason, the Gediz district of Kütahya province is one of the important settlements that gave life to the spirit of independence in Anatolia. One of the turning points in the city's history is the National Struggle. The city managed to rise from the ashes with the Turkish revolutions after the declaration of the Republic.

Gediz, which wrote its history not only with wars but also earthquakes, was awaited by a major earthquake in 1970. In addition to the devastating effects of the earthquake, most of the houses in the city were destroyed by the fires that followed due to the fact that most of the houses were made of wood. The Red Crescent provided 6 thousand tents and 1500 blankets to Gediz immediately after the earthquake. A total of 15 tons of flour, 13 tons of oil, and 20 tons of bulgur were sent to the district from domestic sources. A total of food supplies, namely rusks, chocolate, concentrated milk, canned meat, marmalade, ready-made soup, milk powder, pasta, biscuits, cheese, and baby food, were sent from abroad. The people of Gediz, who were able to recover with such national and international aid, have found some life. After the earthquake that left deep marks in Gediz, the city was moved to the area called "Karılar

Pazarı" located 7 km south. After taking the name Yenigediz, social areas and cultural centers were built with municipal investments, and the city quickly displayed the possibility of a lively life with modern infrastructure services. The district entered a rapid urbanization process in order not to feel the spiritual burden of the earthquake. This positive development seen in the physical structure stock was also reflected in the social, economic, cultural and commercial areas of the district.

As a result of major destructions caused natural disasters such as earthquakes and fires, an economic burden emerges for people who lose their homes and families. The number of people who escaped this economic burden and went to neighboring districts and provinces increased. In addition, countries such as Germany continued to receive labor migration to their country, and some of the people in Gediz took advantage of this opportunity and started working abroad. This also created a new beginning for the people of Gediz who had to leave their hometown. In the following processes, Gediz began to come to the fore with its activities in the industrial field with the discovery and extraction of lignite, which became an important source of income for the district. However, as the harmful effects of coal on both the environment and human health were understood over the years, coal extraction and use were banned and Gediz lost its advantage in this sector.

With the increase in investments in the industrial sector in Gediz, an organized industrial zone emerged. These areas, which were aimed at meeting the needs of the people of Gediz, have become developed industrial sites over time. This process continued with the export of the products they produced to the surrounding provinces and eventually abroad.

Gediz provided the demographic texture by establishing two vocational schools in the city. Universities also brought socio-economic growth. When an economic revival occurred in the city's tradesmen, this situation led to the establishment of new tradesmen. Not only the university, but also the developments in the field of education and health have increased the welfare level of the district. Living areas, parks and cultural centers have been created in order to spend quality time. Thus, the young population and dynamism have revitalized the city. The increase in primary, secondary and high schools in the city offers students a wide range of education.

The biggest advantage of Gediz is its hot springs and the mountains around it. Thanks to Ilıca and Thermal Tourism Center, which is 13 km away from Gediz, the bath culture has emerged from the past to the present, while the people of Gediz have a prosperous area where they can spend time and have picnics. While Murat Mountain offers us the opportunity to experience both summer and winter tourism, Akdağ is a natural heritage for people who want to escape from the noise with its wild stance. A new hotel was built on Murat Mountain for accommodation and offered us a comfortable weekend. The city administrators have turned Gediz into a tourism city by combining natural beauties with human activities. Today, Gediz has gained a contemporary appearance by blending modern urbanization plans with the influence of the geography it lives in. The aim of this study is to reveal how the district, known for being a small settlement, has developed from the War of Independence to the present. We also see that the people of Gediz did not give up for a more vibrant living space in the 100th year of the Republic.